

Helpotusta oloon. Gluteeniton leipä ja pasta menevät kuin kuumille kiville. **Sivu 16**

Suosittu kuvittaja. Moni on pitänyt käsissä kaunista kirjaa, jonka ulkoasusta on vastannut kokkolalainen Elina Warsta. **Sivu 15**

Umpeenkasvaa torjumassa. Yhä harvinaistuvia paahdealueita hoidetaan nyt EU-tuella, Kaisa Lindell kertoo. **Sivu 14**

Vauhdikasta vääntöä yli länsirajan

Lapin lennoston Hornet F/A 18 -monitoimihävittäjät kohtaavat läntiset naapurinsa ilmataistelussa kymmeniä kertoja vuodessa. Homma vaikuttaa aidolta, mutta ketään ei pudoteta kanveesiin.

ROVANIEMI Sumuisen ilman täyttävät kumea kohina ja kerosiinin katku. Lapin lennoston harmaat herhiläiset, Hornet F/A 18 -hävittäjät rullaavat yksi toisensa jälkeen tukikohdan platalta kohti kiitotien päätä.

Kaamoksen ja usvan sekaan kätkeytyvältä Rovaniemen lentokentältä käynnistyy päivän viimeinen lentokierros. Räntäsateen jäljiltä asfaltin päällä kiiltelee mustaa jää.

Taistelunjohtaja käsklee koneet ilmaan. Sotalinnut sankareineen singahtavat vuorollaan syvänsiniselle taivaalle. Ne kaartavat ikkunoita helisyttävän jylinän saattelemana kohti länttä ja Ruotsin Norrbottenia.

Aluillaan on kuluvan vuoden 30. harjoitusmaaottelu, jossa vastustajina ovat ruotsalaiset ja norjalaiset taistelulentäjät rautaisine ratsuineen. Luvassa on kaartotaistelua ja kaukoammuntaa, mutta aseet eivät ole latingissa. Homma on harjoitusta.

Ainutlaatuista koko maailmassa Suomen ilmavoimille tämä rajat ylittävä harjoitusyhteistyö Ruotsin ja Norjan ilmavoimien kanssa on arkea.

”Tällaista kolmen valtakunnan välistä harjoitusyhteistyötä ei tehdä missään muualla maailmassa. Tänä vuonna lennämme Cross Border Training (CBT) -harjoituksia 37 kertaa”, Lapin lennoston komentaja, eversti **Jukka Ahlberg** kertoo.

Hävittäjälentäjät kutsuvat kaartotaitelua vääntämiseksi. Siihen ja muuhunkin ilmataistelutaktiikkaan ruvettiin perehtymään Suomen ilmavoimissa – ruotsalaisten opeilla – samalla kun Suomi hankki Ruotsista ensimmäiset Saab 35 Draken -torjuntahävittäjät vuonna 1972.

Äänen nopeutta hätyyttävä harmaa parvi sujahtaa matalalla yli Tornionjoen. Edessä avautuu Meänmaa, Pajala ja populäärimusiikistaan tunnettu Vittulanjängkä. Suomalaiset asuttivat Meänmaata vuoden 1809 Haminan rauhaan saakka.

Länsirajan yli on kuljettu iät ajat vapaasti. Raja on varmasti maailman rauhallisin. Harva kuitenkaan tietää, että rajan poikki pyyhkäistään monen valtion sotilaskoneilla lähes viikoittain.

Opettavainen harjoittelumuoto Tietovuo nakuttaa tutka- ja radiohiljaisuudessa kiitävälle hornettikuskkeille salattua tietoa muun muassa vihollisen nopeudesta, sijainnista ja korkeudesta. Jämsän Hallissa lisenssilä kootut herhiläiset saavat pian otella kansankodin ylpeän aarnikotkan, Saab JAS 39 Gripenin kanssa.

Näihin huippunykyaikaisiin neljännen polven hävittäjiin luottaa Ruotsin ilmavoimat ja siten myös Kallaxin tukikohdasta toimiva Norrbotten Wing F21.

Jäämeren rannalla Bodössä toimivan Norjan ilmavoimien Air Wing 132:n operatiivista kalustoa on amerikkalaisien General Dynamicsin ja Lockheed Martinin valmistama F-16 Fighting Falcon -hävittäjä. Tekniikan kärkeä sekin.

”Koulutuksellisesti on järkevää lentää myös muiden valtioiden käyttämiä konetyyppejä vastaan. Vieraiden koneiden asejärjestelmät, ominaisuudet ja käyttötaktiikat ovat erilaisia”, laivueupseeri majuri **Jani Viitala** kertoo.

Suomen ja Ruotsin ilmavoimien harjoitusyhteistyö alkoi kahdensäksellä Arctic Fighter Meet -harjoituksella 11 vuotta sitten.

Pohjolassa käytävät mittavat lentosotaharjoitukset, kuten Arctic Challenge Exercise, johon Suomikin osallistuu, ovat yhteispohjoismaiseen Nordic Defence Cooperatio -puolustusyhteistyöhön kuuluvia harjoituksia.

Etuna laaja ilmatila ”CBT on ollut osana Suomen ja Ruotsin ilmavoimien normaalia lentokoulutusta vuodesta 2009. Norjalaiset tulivat mukaan vuotta myöhemmin”, Ahlberg sanoo.

Maantiede helpottaa CBT-harjoitusten järjestämistä: pohjoisen ilmatila on laaja ja siinä on vain vähän kaupallista liikennettä. Lisäksi kolmen valtion tukikohdat sijaitsevat sopivan lähellä toisiaan.

Harjoitukset sovitaan ulko- ja turvallisuuspoliittisessa valiokunnassa ja valtioiden välisillä sopimuksilla vuodeksi eteenpäin.

”Harjoituksissa voi käväistä omista tukikohdista, jolloin ylimääraisä kustannuksia ei juuri synny. Polttoainetta ja lentoaikaa ei mene hukkaan”, Viitala kiteyttää.

Harjoitusalueita on useita sekä Suomen että Ruotsin Lapissa ja Norjan pohjoisosissa. Harjoituksen vastuuta vuorotellaan, isäntämaa saa laatia ilmaoperaation sen mukaiseksi kuin harjoitustilanne vaatii, ja isännän ilmatilassa myös lennetään.

”Konsepti on yksinkertainen ja helpo toteuttaa. Tästä on aidosti hyötyä kaikille, todellinen win-win-tilanne.”

Laaajennus maantietukikohtiin Ahlberg kertoo, että jatkossa kahdenvälisiä harjoituksia Ruotsin kanssa on tarkoitus laajentaa Pohjois-Suomen maantietukikohtiin. Harjoitusten yhteydessä aiotaan lisäksi vaihtaa ilmatilannekuvaa.

”Lentotunnit nousevat normaaleiksi ensi vuonna. Meillä lentotiima kasvaa 30–35 prosenttia.”

Lapin lennoston konevahvuus kasvoi 28 Hornetiin, kun puolet Satakunnan lennoston hävittäjistä siirtyi Rovaniemelle viime kesänä. Toinen puoli hävittäjistä siirtyi Karjalan lennostoon.

KARI LINDHOLM

Suomen, Ruotsin ja Norjan ilmavoimat harjoittelevat ilmasotaa keskenään Pohjoiskalotilla lähes viikoittain. Norjalainen F-16 (vas.) ja ruotsalainen JAS ylilennossa Rovaniemellä. Oikealla toisella lennolla kuvattu suomalainen Hornet.

Hornet pudottaa ensimmäiset täsmäpommit ensi keväänä

ROVANIEMI Lapin lennoston Hornet F/A 18 -monitoimihävittäjät ovat saamassa ilmasta maahan -iskukyvyn. Käytännössä tämä tarkoittaa tarkkaa pommituskykyä maassa sijaitseviin kiinteisiin maaleihin.

”Tähän kytetään meneillään olevien Mid Life Upgrade -päivitysten jälkeen. Patria on jo päivittänyt osan koneista, ilmasta maahan -toimintaa on harjoiteltu simulaattorissa ja ilmassa”, Lapin lennoston komentaja, eversti **Jukka Ahlberg** kertoo.

Rovaniemen lähistöllä, vain muutama minuutti lentomatkan päässä tukikohdasta sijaitsee Rovajärven ampumakenttäalue. Se on Ahlbergin mukaan

sovelias maalialue myös uusille täsmäpommeille. Rovajärven alue on lajissaan Euroopan suurin.

Ensimmäiset ilmapommitukset tehdään Rovajärvellä ensi keväänä. Lisäksi Ruotsin ja Norjan ampumakenttäalueita voidaan käyttää harjoituspommituksiin.

Ilmasta maahan -aseistus tarkoittaa käytännössä amerikkalaisvalmisteisia risteilyohjuksia, liitopommeja ja satelliittiohjautuvia pommeja. Uuteen aseistukseen liittyvä ohjaajien ja mekaniikkojen koulutus on jo käynnissä.

Hornetin mukanaan kantama risteilyohjus on strateginen ase. Ahlberg sanoo, että ase on pelkkä olemassaolo huomioon ottaen laajasti.

Hornetin risteilyohjus on pitkälle kantava, moderni, tutkassa huonosti näkyvä, tarkasti kohteeseen osuva ja mittavaa tuhoa aiheuttava ase.

Strategisella aseella voidaan tarvittaessa tehdä iskuja satoja kilometrejä valtakunnan rajojen ulkopuolelle.

”Suomi voi pian toteuttaa myös hyökkäyksellisiä ilmaoperaatioita. Samalla ilmavoimien suorituskyky nousee selkeästi”, Ahlberg toteaa.

Uudet täsmäaseet saapuvat Suomeen porrastetusti. Alustava ilmasta maahan -suorituskyky syntyy ensi vuoden alussa. Kokonaisuudessaan aseistus on käytettävissä vuoteen 2018 mennessä.

KARI LINDHOLM